

Η μαύρη εργασία ...

...δεν έχει δικό της τόπο, ούτε χρόνο, δεν της ανήκει τίποτα κι όμως της χρωστάνε. Αλλά, το μέτρημα θα γίνει και η απάτη θα διαπιστωθεί. Τότε οι πιθανότητες θα γίνουν βεβαιότητες και θα απαιτήσει πίσω όλα όσα της οφείλονται. Όχι με την αγωνία του άτυχου δανειοδότη, αλλά με την οργή εκείνου που διαπιστώνει ότι του έχουν κλέψει τη ζωή.

νίπελ

Ιούνης '00

έντυπο δρόμου του συνδικάτου σαλαδόρων

Σ' αυτή τη
θεμελιώδη κοινωνική δραστηριότητα, την
εργασία
και μέσα στις
παραγωγικές
σχέσεις...

...στις οποίες αυτή η εργασία πραγματοποιείται, βλέπουμε την καπιταλιστική οργάνωση, από τα πρώτα της βήματα να κυριαρχείται από μια κεντρική σύγκρουση. Οι εργαζόμενοι δε συμμετέχουν παρά κατά το ήμισυ στην καπιταλιστική επιχείρηση, δεν αποδέχονται παρά αποσπασματικά το ρόλο τους στην οργάνωση της εργασίας. Δε γίνεται να αρνηθούν το ρόλο του πραγματικού δημιουργού του κόσμου, αλλά είναι διαρκώς εξοριστοι από τον κόσμο αυτό, είναι δηλαδή *αλλοτριωμένοι*. Η διοίκηση από την άλλη δεν μπορεί να αποδεχτεί την πραγματική συμμετοχή του εργαζόμενου στην παραγωγή (δηλαδή στις αποφάσεις, στη διανομή των προϊόντων, στην κατοχή των μέσων παραγωγής) και δεν μπορεί παρά να απαιτεί διαρκώς την κινητοποίηση των δημιουργικών δυνάμεων του εργαζόμενου. Η σύγκρουση αυτή -"κοινωνική" ανάμεσα σε διευθυντές κι εργάτες, αλλά και "εσωτερικευμένη" μέσα στον κάθε εργαζόμενο- πιθανόν να είχε τελματωθεί και αμβλυωθεί, αν η ίδια η κοινωνία ήταν ένα στατικό μοντέλο. Οι διαρκείς όμως εξελίξεις και ανατροπές σε κάθε κοινωνικό επίπεδο την τροφοδοτούν συνεχώς. Η σύγκρουση αυτή, αν βλέπαμε μόνο τους πάνω ορόφους των γραφείων, θα μπορούσε να θεωρηθεί ακόμη και απλή "δυσλειτουργία", κατεβαίνοντας όμως τις σκάλες των εργοστασίων, στα υπόγεια της παραγωγής, τη βλέπουμε να διεξάγεται αδιάκοπα, ακόμη κι όταν είναι υπόρρητη και καλυμμένη. Η ανάλυση των συνθηκών της παραγωγής δείχνει ότι η σύγκρουση αυτή δεν είναι τυχαία, ούτε μπορεί να εξαλειφθεί με επιμέρους μεταρρυθμίσεις, αφού απορρέει από τη θεμελιώδη καπιταλιστική σχέση: *τη διαίρεση του κόσμου σε μια μειοψηφία που τον σφετερίζεται και σε μια πλειοψηφία που τον υφίσταται, τη διαίρεση ανάμεσα σε αυτούς που κατέχουν τα πάντα κι αυτούς που δεν κατέχουν τίποτα, τη διαίρεση ανάμεσα σε αυτούς που αποφασίζουν για όλα κι αυτούς που εκτελούν την κάθε εντολή*. Εξάλλου, η θεώρηση αυτή δεν μπορεί καν να θεωρεί δικιά μας με κάποιο ιδιαίτερο τρόπο. Η ίδια η κοινωνία

μιλάει για αυτή, έστω συγκεχυμένα, σε όλα τα επίπεδα. Οι ίδιοι οι καπιταλιστές και οι υπάλληλοί τους μιλούν διαρκώς για αυτή, προσπαθούν να βρουν λύσεις και τις περισσότερες φορές ομολογούν την αποτυχία τους, οι ίδιοι οι εργαζόμενοι, *ακόμη κι αν δεν το ξέρουν*, σε στιγμές αντιμάχονται την υπάρχουσα οργάνωση της παραγωγής και ανατροφοδοτούν τις συνθήκες της σύγκρουσης. Η πλειονότητα των ανθρώπων, για την ακρίβεια, συμπεριφέρεται μ' ένα τρόπο που συνιστά την κρίση της καπιταλιστικής επιχείρησης, αρνούμενη με χίλιους τρόπους να πραγματοποιηθεί, να γίνει αντικείμενο, πλήρως ελεγχόμενο εξάρτημα των μηχανών. Και κάποιες φορές, κάτω από ορισμένες συνθήκες, επιτίθεται σαυτή την οργάνωση, την καταστρέφει και αρχίζει να την αντικαθιστά με μια άλλη. Αυτή δε την άλλη οργάνωση της παραγωγής δεν μπορούμε παρά να τη δούμε και να προετοιμάζουμε τις συνθήκες ώστε να τη δούμε, ως την συνολική κοινωνική επικράτηση της αυτονομίας, την οριστική καταστροφή της αυτονομημένης οικονομίας και της διαχωρισμένης εξουσίας.

ΦΤΩΧΕΙΑ: ΤΟ ΠΡΟΠΑΤΟΡΙΚΟ ΑΜΑΡΤΗΜΑ, Η ΚΟΛΑΣΗ ΧΩΡΙΣ ΑΜΑΡΤΙΑ.

-Το κράτος, σου λέω, αυτό φταίει, αν φυλούσανε καλά τα σύνορα αυτά δε θα συνέβαιναν, έχουμε γεμίσει βρομιάρηδες...

-Η αστυνομία φταίει, έχουνε γίνει δημόσιοι υπάλληλοι, κάνουν ελέγχους και τρέμουν.

-Δεν υπάρχει εκπαίδευση της αστυνομίας στα όπλα, φοβούνται να πυροβολήσουνε, δεν ξέρουν να σημαδεύουν.

-Μα τολμάει ο αστυφύλακας να πυροβολήσει; Άμα τύχει και γρατσουνίσει κανένα βρομιάρη, θα τον τυλίξουνε σε μια κόλα χαρτί και την έχασε τη δουλειά του.

-Άσε που θα του επιτεθούνε όλα αυτά τα κοπρόσκυλα οι χασικλήδες. Τους είδες πάλι χτες; Διαδήλωση, πάλι τη διέλυσαν την κυκλοφορία, θέλουνε ένα ματσούκι κι αυτοί...

-Εγώ ξέρω ότι από τότε που ήρθανε αυτοί, πήρανε όλες τις δουλειές και σπάσανε τα μεροκάματα, και τώρα μας κλέβουνε κιόλας.

-Ε ρε παιδιά μην υπερβάλλουμε, δεν είναι όλοι έτσι. Εμένα οι δικοί μου, εκεί που δεν έβρισκα για τα χωράφια κάτω από έξι χιλιάρικα τη μέρα, τώρα δίνω τέσσερα και με παρακαλάνε, και να τους δεις πώς δουλεύουνε, ούτε διαμαρτύρονται ούτε τίποτα και αν κανέναν πάει να πει κουβέντα; Στο χωροφύλακα και από κει που ήρθε, δεν έχω παράπονο.

-Ούτε εγώ. Θυμάσαι που δεν έβρισκα ούτε φοιτητή για να νοικιάσω εκείνο το υπογειακό που 'χα από τη θεια μου; Ογδόντα καθαρά κάθε πρώτη του μήνα, χάρη βέβαια τους κάνω που τους βάζω μέσα.

-Και αυτό με την κάρτα τι σου λέει θα μας βάλουν να πληρώνουμε κιόλας για αυτούς τους κωλόγυφτους.

-Κράτος φίλε μου κράτος μη δει ευκαιρία να τα αρπάξει και τη χάσει.

-Και μεις πεινάσαμε, αλλά έτσι δεν κάναμε. Ο Έλληνας φίλε μου έχει μπέσα, αυτοί σκοτώνουνε ο ένας τον άλλο.

-Σταματήστε ρε να ακούσουμε καμιά είδηση.

Οι εργαζόμενοι στην ολυμπιακή διαμαρτύρονται για τα νέα μέτρα που εφαρμόζει η κυβέρνηση ενόψει της Ευρωπαϊκής ενοποίησης. (Δυο πλάνα από τις κινητοποιήσεις, μετά πλάνα αρχείου: όμορφα ντυμένοι πιλότοι και αεροσυνοδοί από παλιό διαφημιστικό της εταιρίας).

Επιβλητική φωνή κυβερνητικού εκπροσώπου: Δε θα αφήσουμε κάποιους κλάδους υψηλόμισθων να σταματήσουν την πορεία της Χώρας μας προς την Ευρωπαϊκή ενοποίηση. Ο Ελληνικός λαός έχει προσφέρει πολλές θυσίες για να επιτρέψει στους προνομιούχους να κα-ταστρέψουν την Ευρωπαϊκή του πορεία.

Άλλοι δύο νεκροί από ναρκωτικά βρέθηκαν χτες σε ακατοίκητο σπίτι (ακολουθεί ρεπορτάζ):

Το όνειρο για καλύτερη ζωή πέφτεισε στο ναρκοπέδιο

από το διαγώνιο διάβασμα εφημερίδων

“άλλοι δύο μεγαλέμποροι του λευκού θανάτου συνελήφθησαν χτες. Ανήκουν σε κύκλωμα αλβανών που διακινούσε μεγάλες ποσότητες χασίς σε περιοχές του κέντρου
Φωνές: Μπάτε σκύλοι αλέστε το 'χουμε κάνει.
Αλβανός λαθρομετανάστης σκοτώθηκε κατά την προσπάθειά του να διαφύγει από αστυνομικό έλεγχο. Αφού δοκίμασε να επιτεθεί σε αστυνομικό στη συνέχεια μια σφαίρα που ρίχτηκε για εκφοβισμό εξοστρακίστηκε και τον έπληξε θανάσιμα. Η αστυνομία διεξάγει ανακρίσεις.
Η αδιαλλαξία της τούρκικης κυβέρνησης για άλλη μια φορά ανάγκασε τον υπουργό τύπου να προβεί σε δηλώσεις...
Η νέα αγορά του αιώνα βρίσκεται στο στάδιο της υλοποίησης. Ο υπουργός εθνικής άμυνας έκανε τις ακόλουθες δηλώσεις: Ο αναβαθμισμένος ρόλος της χώρας μας στα Βαλκάνια καθώς και η τούρκικη αδιαλλαξία και προκλητικότητα μας αναγκάζουν...
Η Γ.Σ.Ε.Ε ανήγγειλε δώρη στάση εργασίας την επόμενη εβδομάδα αντιδρώντας στις αλλαγές στο εργασιακό καθεστώς που επιφέρει η συμμετοχή της Χώρας μας στην Ευρωπαϊκή εννοποίηση. Εξάλλου ο Πρόεδρος της Γ.Σ.Ε.Ε., σε δηλώσεις του για τους ξένους που βρίσκονται στη χώρα μας, δήλωσε τα εξής: Η Γ.Σ.Ε.Ε. είναι η πρώτη που αντιστάθηκε στο κύμα ρατσισμού και ξενοφοβίας. Η πράσινη κάρτα θα μας επιτρέψει να έχουμε όσους ξένους εργάτες μπορεί να απορροφήσει η εθνική μας οικονομία, οι οποίοι βέβαια θα ασφαλιζονται στα αντίστοιχα ταμεία. Όποιος βέβαια δεν μπορεί να δηλώσει ότι απασχολείται κάπου, αυτός αυτόματα θα απελαύνεται.
Δηλώσεις κυβερνητικού παράγοντα: Η δυνατότητα του εργοδότη να αυξήσει τις ώρες απασχόλησης χωρίς υπερωριακή αμοιβή, αυξάνοντας την ανταγωνιστικότητα των Ελληνικών επιχειρήσεων, θα επιφέρει ένα καίριο πλήγμα στην ανεργία...
Συμμορία Αλβανών λαθρομεταναστών έσπειρε τον τρόπο...
Ρεπορτάζ:
Αγανακτισμένοι πολίτες: Βέβαια! Έχει γεμίσει ο τόπος με δαύτους! Η αστυνομία τι κάνει;
-Να φύγουν να πάνε στις πατρίδες τους!
-Μωρέ εμείς τους ρίξαμε ένα βρομόξυλο προχτές στην πλατεία που βάλανε και στις τσέπες, ακόμα τρέχουν τα τσογλάνια...
Ο υπουργός δημόσιας τάξης προέβει σε δηλώσεις για την πάταξη τις εγκληματικότητας...
Ο εκπρόσωπος εξάλλου της κοινότητας μεταναστών δήλωσε στο κανάλι μας: Δεν μπορούν λίγοι εγκληματίες να δυσφημούν έναν ολόκληρο λαό. Εμείς τιμάμε την Ελλάδα που μας φιλοξενεί και μας δίνει δουλειά και τον ελληνικό λαό που τόσο μας έχει συμπαρασταθεί, θα συνεργαστούμε με τις αρμόδιες αρχές για την ανακάλυψη και την πάταξη κάθε μορφής εγκληματία που αμαυρώνει...
Νέα επίθεση φασιστοειδών σε αλβανούς κοντά στην Ομόνοια.
Ο υφυπουργός τύπου δήλωσε: Ο ελληνικός λαός είναι λαός αντιρατσιστικός και αντιφασιστικός και δε θα αφήσει τους νοσταλγούς του ναζισμού να αναπτυχθούν...
Cut
Διαφήμιση Benetton αντιρατσιστική
Νέα ιατρική ανακάλυψη που θα δώσει λύση στο πρόβλημα του...
Αθλητικά:
Νέος θρίαμβος της Εθνικής μας ομάδας...
Χρηματιστήριο:
Νέα άνοδος, μετά την αναπροσαρμογή της δραχμής, στο δείκτη στη Σοφοκλέους.
Συγκεκριμένα η ...
Ήταν το μεγάλο δελτίο...

Καφενείο ή καφετέρια γειτονιάς, ή συνοικιακό εστιατόριο. Τα ίδια πρόσωπα παντού. Μισθωτοί, μικροεπιχειρηματίες, συνταξιούχοι, νεολαίοι. Ηθοποιοί σε μια ταινία που το σενάριο και οι παραγωγοί τους διαφεύγουν. Καταδικασμένοι να επιλέγουν, επί ποινή αποκλεισμού από την ταινία, μέσα από μια γκάμα εντελώς συγκεκριμένων ρόλων.
Μισθωτός ή συνταξιούχος, με τις αρχικές του εξεγέρσεις ενάντια στη δουλειά, τα ωράρια και τα αφεντικά, να έχουν αντι-κατασταθεί από τη σιωπηλή του συναίνεση: *μη συγκρούεσαι με τα αφεντικά γιατί θα φας το κεφάλι σου, βγάλ' τα στο παιδί σου, στη γυναίκα σου, στον υφιστάμενο, στον αδύναμο*, η μόνιμη εσωτερική φωνή που

καταστέλλει στη γέννησή του κάθε βήμα χειραφέτησης. Στο σπίτι, στη δουλειά, σε όλη του την καθημερινότητα η ολοκληρωτική απουσία του εγώ ως δημιουργού, γεννά σειρά εσωτερικών πιέσεων.
Νάρκωση και μελετημένες βαλβίδες εκτόνωσης η απάντηση σε αυτές τις πιέσεις. Οριοθετημένες ώστε να μη θίγουν τη ροή του σενάρου και τους παραγωγούς του, συνήθεις βαλβίδες εκτόνωσης, οι αδύναμοι αυτής της κοινωνίας. Κεντρική τέτοια βαλβίδα ο μετανάστης: κυνηγημένος, φοβισμένος, αδύναμος, χωρίς καμιά προστασία αποτελεί τη μορφή που θα συγκεντρωθούν επάνω της εύκολα όλες οι αιτίες της κοινωνικής μιζέριας, τη μορφή που από το κυνήγημά της, φραστικό ή και πραγματικό, ένα αίσθημα κοινότητας, ένα εμείς, τόσο μίζερο όσο και το εγώ από το οποίο προήλθε, φαντασικά θα δημιουργηθεί.
Επιτέλους ο ηττημένος "ντόπιος" γίνεται κάποιος, ρίχνει και αυτός μια σφαλιάρα, μέσα από την καταδικωτική ρατσιστική κοινότητα που σχηματίζει. Και γύρω - γύρω το συμφέρον. Κάποιο διαμερισμάκι που νοικιάζεται σε μετανάστες, κάποια αγροτική καλλιέργεια που επιτέλους έγινε αποδοτική, κάποια υπεργολαβία που, χάρη στη δουλειά των μεταναστών, αφήνει λίγα φραγκάκια παραπάνω.
Κάποιοι από αυτούς και με ανάλυση, παλιοί αριστεροί συνήθως. Γνωρίζουν το πώς οι

αυτού του σχεδίου αόρατοι, επωφελούνται και σχεδιάζουν. Οι ιδιοκτήτες και οι διαχειριστές όλου αυτού του βούρκου. Κόμματα, πολιτικοί, συνδικαλιστές, μεγαλοεργολάβοι, με τα εργαλεία κατασκευής συνειδησης τα ΜΜΕ και τα τσιράκια τους, τους δημοσιογράφους, κοινωνιολόγους, ρεπόρτερ, ακαδημαϊκούς, να δουλεύουνε στο φουλ. Για αυτούς ο ρατσισμός είναι ένα πρόσχημα, μια ιδεολογία, άλλοτε χρήσιμη άλλοτε όχι, που μόνος της ρόλος πρέπει να είναι να διατηρήσει τους εργαζόμενους χωρισμένους, την εργατική τάξη φτηνή και φοβισμένη, τα ταμεία τους γεμάτα, τα προνόμια τους ακέραια.
Σοφές δόσεις ρατσισμού και αντιρατσισμού μπορούν και το καταφέρνουν.
Όταν ο ρατσισμός που πλασάρουν μέσα από τα Μ.Μ.Ε για να φτιάξουν φανταστικούς εχθρούς, να διαιρέσουν και να κυριαρχήσουν, πάει να ξεφύγει από τα όρια και σταματά να εμποδίζει τους φοβισμένους μετανάστες να είναι φτηνοί εργάτες, τότε μια γενναία δόση αντιρατσισμού είναι το φάρμακο που θα βάλει τα πράγματα στη θέση τους. Φιέστες, εκδηλώσεις, καμπάνιες για να διατηρήσουν τους τελευταίους των μισθωτών, τους μετανάστες, φοβισμένους αλλά όχι τόσο ώστε να μην πάνε στη δουλειά τους.
Ο σχεδιασμός η ορθολογικοποίηση της εκμετάλλευσης σχεδίο τους. Πράσινη κάρτα από τη μια, για να έχουνε όσους φτηνούς εργάτες

ΜΙΚΡΟΠΩΛΗΤΗΣ ΤΩΝ ΦΑΝΑΡΙΩΝ

από το διαγώνιο διάβασμα εφημερίδων

«Αισθάνομαι πράγμα όχι άνθρωπος»

ξένοι εργάτες έδωσαν ανάσα ζωής στην κλυδωνιζόμενη εθνική τους οικονομία. Γνωρίζουν ότι η αγροτική κρίση δε βιώθηκε σε όλη της την έκταση λόγω των ξένων εργατών, γνωρίζουν ότι οι μετασχηματισμοί στα ασφαλιστικά ταμεία θα γίνουν ηπιότεροι για τους "ντόπιους" μια και οι εισφορές πεντακοσίων χιλιάδων μεταναστών, που δε θα πάρουν απ' αυτές δραχμή πίσω, θα ξαναγεμίσουν τα ταμεία.
Προϋπόθεση όλων των προηγούμενων; Ο φόβος του ξένου, η αδυναμία του να αντιδράσει.
Δίπλα τους **οι μικροεπιχειρηματίες**, κάποιοι από αυτούς παλιοί μετανάστες που αυτές τις κουβέντες τις είχαν ξανακούσει κάποιες άλλες εποχές, σε άλλες γλώσσες και αφορούσαν αυτούς. Ότι ο φόβος φυλάει τα έρμα το ξέρουνε καλά από τους "ντόπιους" εργάτες, ότι η διαίρεση των εργατών σε ποιότητες τους βοηθάει να διευθύνουν το ξέρουν επίσης καλά. Το να ξεχνάνε άλλωστε ότι και αυτοί υπήρξαν κάποτε θύματα του ίδιου σχεδίου, αν είναι προϋπόθεση για τη διατήρηση των μικροπρονομίων τους, είναι κάτι που άμεσα θα κάνουν.
Δίπλα - δίπλα **οι νεολαίοι**. Προσωρινοί ή άνεργοι, χωρίς να παίρνουνε χαμπάρι ότι για τους περισσότερους η προσωρινότητα στην απασχόληση είναι μόνιμο φαινόμενο. Με το σενάριο να προβλέπει για αυτούς το ρόλο του ήρωα, αυτού που πρέπει να κάνει πράξη όλο το κλίμα βίας και μίσους. Οι ήρωες των ξυλοδαρμών μέσα απο αυτήν την κουρελιασμένη νεολαία θα προκύψουν.
Και **οι παραγωγοί και σκηνοθέτες**

θέλουνε και όχι άνεργους δυνητικά επικίνδυνους στις πλατείες, φόβος και τρόμος απέναντι στην αστυνομία και στους γύρω από την άλλη, έτσι ώστε η οποιαδήποτε αντίσταση να είναι αδύνατη. Φύλαξη των συνόρων με στρατοχωροφυλακή, έτσι ώστε να κατορθώνεται ο έλεγχος του αριθμού τους. Επανοικοδόμηση του έλεγχου από την άλλη πλευρά των συνόρων μέσω γενναίας οικο-νομικής βοήθειας στο γειτονικό κράτος. Εξάμηνη παραμονή και ασφαλιστική εισφορά, έτσι ώστε όλες τους οι εισφορές να καταλήγουν στον κρατικό κορβανά, μια και οι νέοι εργάτες ούτως ή άλλως δύσκολα αρρωσταίνουν και οι οικογένειες τους ούτως ή άλλως είναι πολύ μακριά από αυτόν τον τόπο. Σχεδόν ούτε μια δραχμή δεν πρόκειται να τους επιστραφεί με τη μορφή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης ή άλλων παροχών.
Μέσα σε αυτό το σχέδιο **οι κομπάρσοι**, αριστεροί και δεξιοί. Το παιγνίδι του καλού και του κακού μπάτσου καλά βαστά.
Οι ακροδεξιοί για να τρομάζουν και να απειλούν με βία, οι αριστεροί για να ηρεμούν και να κάνουν αντιρατσιστικές πολι-τιστικές καμπάνιες. Το σενάριο της εκμετάλλευσης να δουλεύει και όλα τα υπόλοιπα...
Και **οι κολασμένοι, οι ξεριζωμένοι**, οι μαύροι των μαύρων αυτής της κοινωνίας, αυτοί που σταματάνε με τις πλάτες τους τις σφαίρες των αστυνομικών; Αυτοί που το μεροκάματο τους είναι το χαμη-λότερο, αυτοί που η ζωή τους δεν αξίζει τίποτα, δεν εγκληματούν; Η κοινωνία δεν κάνει καλά να φοβάται;
Δεν περιμένουμε, από αυτούς που μια

ολόκληρη κοινωνία τους λέει καθημερινά και με όλες τις γλώσσες ότι η ζωή τους δεν αξίζει τίποτα, να συμπεριφέρονται σαν η ζωή να είναι το ύψιστο αγαθό. Δεν περιμένουμε από τους ανθρώπους που δεν τους αφήνουν να πάρουν ανάσα, μέσα σε μια κοινωνία που διδάσκει τον αγώνα του καθένα για την πάρτη του με κάθε μέσο, ότι θα καταλάβουν την ταξικότητα της καταπίεσης και θα στραφούν ενάντια στους πραγματικούς τους εχθρούς και όχι σε αντίστοιχους με αυτούς κακομοίρηδες. Εικόνα και ομοίωση αυτής της κοινωνίας είναι, όπως όλοι μας και, όσο πιο αδύναμοι, όσο πιο χαμηλά στην πυραμίδα δύναμης και προνομίων, τόσο πιο αθώοι.

Τα λευκά κολάρα, οι δαιμόνιοι επιχειρηματίες, τα καθαρά χέρια είναι οι πηγές της εκμετάλλευσης, είναι οι πηγές κάθε φτώχειας και δυστυχίας, κάθε εγκλήματος. Και όταν αυτοί μας δείχνουν το δέντρο του εγκληματία αλβανού, εμείς βλέπουμε το δάσος των εγκλημάτων τους, μαζί με αυτό που διαπράτουν αποσπώντας μας την προσοχή για μια ακόμη φορά.

Ο Κώστας είναι ένας συνηθισμένος τύπος. Ετών 22. Τίποτα το ιδιαίτερο. Προϊόν και αυτός μιας κατά λάθος σύλληψης. Μιας από τις δισεκατομμύρια λάθος συλλήψεις αυτού του πλανήτη, από αυτές που γεννιούνται άνθρωποι που δεν ανήκουν στους ΟΚ, στους από πάνω αυτής της ζωής.

Το μέλλον του θολό γενικώς. Για να επιβιώσει ούτε σπίτια, ούτε χωράφια, ούτε το μαγαζί του μπαμπά που, δόξα το θεό... Είναι από αυτούς που συχνά αναφέρεται ως νούμερο στις φυλλάδες. Ξέρεις τώρα. Η ανεργία των νέων 30%... Μετά το λύκειο ο γέρος του τού ξηγήθηκε. Πάνε φαντάρος και μετά θα κανονίσω με τον μπάρμπα σου να σε βάλει σε καμιά τράπεζα. Κάτι η υπερηφάνεια του, κάτι που δεν το γούσταρε το σιχαμένο το καθίκι τον μπάρμπα του, βρίστηκαν.

Στο στρατό κατάλαβε, φυλώντας για πέμπτο σαββατοκύριακο το στρατόπεδο, την αξία των σιχαμερών μπαρμπάδων και ότι δεν κάνει να τους βρίζεις αυτούς...

Μετά το στρατό λοιπόν, εν δυο φρεσκοξυρισμένος, με ρούχα καθαρά και τον μπαμπά από κοντά, νάτος στο γραφείο του θείου. Έβριζε βέβαια από μέσα του αλλά τι να κάνει; Ο θείος όλο υποσχέσεις. Γραφείο κυριλέ, γραμματεύς "τόλμη και γοητεία", μια χαρά την είχε.

Πέρασε ένας μήνας και από τον μπάρμπα τίποτα. Μετά από δυο τρεις επισκέψεις, και αφού του εξήγησε τις δύσκολες ώρες που περνάμε ως έθνος και την ανάγκη για θυσίες, του 'πε ότι κάτι ευτυχώς φαίνεται στον ορίζοντα, να κάτι διορισμοί στην αστυνομία τον άλλο μήνα και καλά θα έκανε να ξαναεπικοινωνήσει.

Στρίμωξαν τα πράματα πολύ, όχι βέβαια για τον μπάρμπα του. Αυτό όμως τουλάχιστον το 'χε αποφασίσει. Μαντρόσκυλο των μπαρμπάδων δε θα γινότανε. Απελπίστηκε λοιπόν και από 'κει.

Φροντιστήριο πληροφορικής, συνοικιακό. Ένα από αυτά που σαν τα μανιτάρια στα σκατά φυτρώνουν στις γειτονιές. Ένας χρόνος σπουδές, δήθεν, και μια αναβολή μαζί από τα αδιέξοδα.

Τα πράματα ολοένα και πιο ανυπόφορα. 22 χρονών, το χαρτζιλίκι δεν έφτανε ούτε για φραπέ, ίσα ίσα τα τσιγάρα, στο σπίτι γκρίνια και ξιτισμένες φάτσες. Χωρίς φράγκα για να βγει, χωρίς σπίτι για να αράξει. Μέγγενη που έσφιγγε. Στα σκατά της μιζερίας ή στα σκατά της δουλειάς; Τους λυπότανε κιόλας τους γέρους. Όχι πως τους αγαπούσε αλλά να, στριμωχόντουσαν κι αυτοί χοντρά. Το σκατό τους παξιμάδι είχαν κάνει.

Έτσι κατάλαβε τι πάει να πει να ψάχνεις για δουλειά. Ξύπνημα πρωί, μικρή αγγελία, τηλέφωνο. "Μισθός ικανοποιητικός, σπου-δαίες προοπτικές", παίζουν, οι αλήτες, με τον πόνο μας. Από μοίρασμα χαρτάκια, σε courier με πατάκι και από εκεί σε gallor πόρτα - πόρτα. Από τη Σκύλλα της αφραγκιάς στη Χάρυβδη του τρέξε, και να μη σου μένει και μία. Κι από προοπτικές; Γάμα τα.

Ο Γιώργος, άλλος συνηθισμένος τύπος. Κολλητός, από τους λίγους που είχαν κρατήσει από την τσογλα-νοπαρέα του Λυκείου. Σπαθί παιδί, έτρωγε και αυτός τα ίδια λούκια, το συζητάγανε.

Να κάτι άκρες που είχε ο γέρος του Γιώργου με την αγορά στο δέρμα, να κάτι λίγα που ήξερε,

να δυο μύρια που θα 'βαζε ο γέρος του κα-θένα, τα είπανε, τα συζητήσανε, το βά-λανε μπροστά. Ένα μικρό εργαστήριο, στην αρχή μικρό λέγανε οι άλλοι, με έτοιμη δουλειά fa-con από τις άκρες του γέρου και... ε όλο και κάτι θα προέκυπτε.

Ενθουσιασμός και φόβος ανάμεικτα στην αρχή.

Επιτέλους δε θα τρώω στη μάπα τη μούρη του κάθε καραγκιόζη προϊστάμενου. Ούτε αφεντικά, ούτε επιστάτες, κανέναν μαλάκα πάνω από το κεφάλι μου. Να πάω όποτε γουστάρω στη δουλειά και να μπορώ, άμα γουστάρω, να το ξευχήσω κιόλας. Να την κάνω όπως θέλω εγώ, να δουλεύω όσο και όποτε θέλω, και τα φράγκα όλα στην τσέπη.

Με πέντε - έξι ώρες δουλειά, φαινότανε πως το μεροκάματο θα 'βγαινε, έτσι το υπολογίζανε τουλάχιστον. Μαζική παραγωγή μικρομπιχλιμπίδια για την αγορά και κάποιες έξτρα δουλειές κατά παραγγελία.

Αλλά αν σπαζότανε μία με το που δούλευε σα μηχανή όταν έβγαζε τη μαζική και κάτι του θύμιζε από τις παλιές δουλειές, σπαζότανε δέκα όταν έβλεπε τον ατσαλάκωτο που ερχόταν να πάρει τη δουλειά του fa-con και όλο του βγαίνανε λειψά στο μέτρημα, και δεν του φαινό-ντουσαν και καλοφτιαγμένα... Αν έκανε και καμιά βόλτα στην αγορά και τα έβλεπε στις βι-τρίνες τα έπαιρνε ακόμα παρα-πάνω και από την τιμή που ήταν δέκα φορές παραπάνω από αυτά που έπαιρνε αυτός, αλλά και όταν σκεφτόταν σε τι σκατοκυριλέδων σπίτια και γραφεία πήγαιναν τα ωραία του κομμάτια, τι σκατάδες τα χαϊρόντουσαν.

Έπιαναν τα χέρια του, σε ένα μήνα είχε γίνει ξεφτέρι. Όμως αλλιώς τα υπολόγιζε ο ίδιος, αλλιώς τα υπολόγιζαν οι ξενοδόχοι, που στην περίπτωση του αποδείχ-τηκαν πολλοί.

Και να τα νοίκια, να και το ΤΕΒΕ και η εφ-ορία και να τα μεταφορικά και να οι επιταγές που αργούσαν και να οι μεγα-

λέμποροι που έσπαγαν την τιμή, να και τα ταίβα-νέζικα που είναι φτηνότερα, και να οι αβαρίες και πώς να την κρα-τήσεις τη δουλειά αν όλα τρέχουν και μετρητό δεν

παίζει; Τελικά το πεντάωρο ήταν δεκάωρο και το Σαββάτο τρέξε. Και τα κόλπα που σκαρφιζόταν στις άλλες δουλειές για το πώς να λουφάρει, αλλά και πώς να κάνει μικροζημιές για σπάσιμο στο αφεντικό, χωρίς να τον παίρνουν χαμπάρι, ήταν όλα άχρηστα τώρα. Άσε που σπαζότανε με τις χαιρετούρες και τα χαμόγελα στις κωλό-φατσες (πώς γινότανε κι έφερ-ναν όλες του μπάρμπα του;).

Η φτώχεια φέρνει γκρίνια, καλά που ήταν καλά φιλαράκια με το Γιώργο γιατί αλλιώς θα

σκοτωνόντουσαν. Φορές φορές αισθανόντουσαν ο ένας για τον άλλο ό,τι αισθανόντουσαν για το αφεντικό στη δουλειά, λίγο χαλάρωνες και έβλεπες τον άλλο να σε κοιτάει με μισό μάτι, έτρεχε βλέπεις η παραγωγή.

Καλά που υπήρχαν και οι δημόσιοι υπάλληλοι και είχαν κάποιον να βρίζουν να εκτονώνονται. Κοπρόσκυλα τους ανέβαζαν, χαραμοφάδες τους κατέβαζαν. Ήτανε βέβαια και κάποια φιλαράκια που το βύσμα τους δούλεψε και χιώθηκαν στο δημόσιο. Όχι πως καθόντουσαν. Οχτάωρο και μαλακισμένη δουλειά, ούτε πως τα κονομούσαν, με 150.000 πρώτο μισθό τι κονόμα να κάνουν, αλλά να 14 μισθοί, μήνας μπαίνει μήνας βγαίνει και ένας μηνάκος πληρωμένη άδεια, και ούτε νοίκι για το μαγαζί ούτε τρέξιμο ούτε τίποτα. Άι σιχτήρ τα κοπρό-σκυλα, άσε που από μας τα παίρνουν, από τους φόρους μας τρέφονται...

Η μέγγενη εκεί έσφιγγε κι άλλο..

Και δεν είχες και αφεντικό να βλαστημήσεις, από ποιον να ζητήσεις αύξηση, από ποιον να λουφάρεις, σε ποιον να διαμαρτυρηθείς; Κορόιδευαν ο ένας τον άλλο λέγοντας ότι θα κατέβει σε απεργία και θα φτιάξει σωματείο και άλλα τέτοια.

FACON

Πάνε και τα όνειρα για να χαλαρώσεις.

Ένα βράδυ το ξενύχτησε, το άλλο πρωί άργησε να πάει στη δουλειά, η παραγγελία έτρεχε είχαν μείνει πίσω, βιαστικός βιαστικός, άσε που δεν είχε ξεσουρώσει ακόμα, του πήρε το χέρι το κοπίδι.

Μια βδομάδα το χέρι μπαταρισμένο, ο έμπορος να γκρινιάζει, άσε που κατάλαβε τι σημαίνει ασφάλιση, ούτε αναρρωτική ούτε τίποτα, σου λέει ελεύθερος επαγγελ-ματίας είσαι, βγάλτα πέρα μόνος σου. Και πάλι καλά που έτυχε σε αυτόν γιατί ο Γιώργος δεν είχε προλάβει να ασφα-λιστεί καθόλου (για οικονομία είχε γραφτεί μόνο ο ένας στο ΤΕΒΕ και ο άλλος θα γρα-φόταν σε καμιά φτηνή ιδιω-τική).

Τελικά δε χρειαζόταν επιστάτης. Αφεντικό και δούλος στο ίδιο πρόσωπο, την επι-τήρηση ο ίδιος την έκανε και από 'κει πού να ξεφύγεις κιόλας.

Και να οι τηλεοράσεις να σου λένε για την ενωμένη ευρώπη, ότι τώρα που μπήκαμε σε αυτήν καθαρίσαμε, πρώτες μούρες θα γί-νουμε. Παραμύθια. Όσοι γύρισαν από κει τα ίδια και χειρότερα. Αστεγοι στο μετρό, ανεργία και των γονέων.

Από το άγχος, ούτε με τους κολλητούς του δεν μπορούσε να χαλαρώσει πια.

Φως πουθενά. Από ποιον να ζητήσεις ποιον να πιέσεις, μόνο αν γίνεις αφεντικό, μπα άσε, αλλά και να 'θελε, θέλει και κάμποσα μύρια και τι είναι τα μύρια στραγάλια;

Πιτσιρικάς είχε ψαχτεί κιόλας με τα πολιτικά. Στο γυμνάσιο τον πλησίασαν λίγο οι Κνίτες, συντηρητικές πα-πάρες, σπασικλάκια, άσε που κι η μάνα του ΚΚΕ ψήφιζε, μετά ροκάς μαλλιάς και έτσι, αμφι-σ β ή τ η σ η , κατέβηκε και σ ε κάπ

οιες άγριες πορείες, αλλά και εκεί από αλληλεγγύη σε λευτεριά και από λευτεριά σε αλληλεγγύη, και η ζωή μας ρε τι γίνεται;

Φως πουθενά, έντιμες περιπέτειες, αγώνες που να αξίζουν.

Μόνο να καμιά φορά εκεί που σουρώνε και στοχαζόταν το σκεφτότανε κι αλλιώς, ε ρε να τους παίρναμε κάνα ντου όλοι οι πεταμένοι σαν και μένα όλα τα κυρίζια αυτού του κόσμου, Δε θα 'ταν ζόρικα;

Αφεντικά και εργάτες ένα

Facop ή, καλύτερα, φασόν ή, ακόμα καλύτερα δουλειά με το κομμάτι, κατά παραγγελία. Αρκεί ένα φτηνό υπόγειο, δυο τρία άτομα και το φασο-νατζίδικο είναι έτοιμο. Σχεδόν σε κάθε γειτονιά κι από ένα. Γίνεται και στο σπίτι. Δεν υπάρχουν όρια ούτε γίνονται διακ-ρίσεις. Από τον τομέα της κλωστοϋφαν-τουργίας που έδωσε και το όνομα μέχρι την αυτοκινητοβιομηχανία. Από οικογενειακές επι-χειρήσεις και μικρές οικο-τεχνίες μέχρι βιοτεχνικές μονάδες αλλά και ομάδες εργασίας μέσα στο ίδιο το κλασικό μαζικό εργοστάσιο. Από τις γωνιές του πλούσιου βορά μέχρι τις παρα-γκουπόλεις του εξαθλιωμένου νότου.

Δεν είναι κάτι καινούργιο. Η εφαρμογή του σε μεγάλη έκταση σε όλη την κλίμακα της παραγωγής στις μέρες μας δε σημαίνει ότι είναι μια ανακάλυψη των ημερών. Η εσωτερικευση της επι-τήρησης, η αλληλοεπίβλεψη των εργαζόμενων είναι ένα από τα σπουδαία π λ ε ο -

Η μαζικά οργανωμένη εργασία με το σύστημα της αλυσίδας παραγωγής ήταν ένα από τα σημαντικά όπλα των αφεντικών στην πάλη τους ενάντια στους εργάτες. Η αλυσίδα παραγωγής απο-ειδίκευσε την εργασία μετα-τρέποντας έτσι τους παρα-δοσιακούς τεχνίτες, που με βάση την τέχνη τους διαπραγ-ματεύονταν την εργατική τους δύναμη, σε αδύναμα ανει-δίκευτα γρανάζια της μηχανής. Πολλαπλασίασε π α ρ ά λ - λ η λ α τ η ν παραγωγικότητα της εργασίας - κερδοφορία του κεφαλαίου και επέβαλλε την εργοστασιακή και συνακό-λουθα κοινωνική πειθαρχία. Η αμοι-βή με μισθό ήταν μια αλλαγή που συνόδευσε την εφαρμογή της αλυσίδας παραγωγής. Όταν τα αφεντικά κινδύνευσαν από τις κρίσεις υπερ-παραγωγής - υποκατα-νάλωσης κατάφεραν να δημιουργήσουν μέσω της πολιτικής των μισθών στο περιβάλλον μαζικής απα-σχόλησης, ένα καθεστώς ελεγχόμενης μαζικής κατα-νάλωσης που αποσοβούσε τις υπερπαραγωγικές κρίσεις. Το καθεστώς της εξασφα-λισμένης διαβίωσης του προηγούμενου καπιταλιστικού μοντέλου ήταν άρρηκτα δεμένο με την αμοιβή με μισθό.

Η απάντηση των εργα-ζόμενων μέσα από την οργάνωση τους στους χώρους της εργασίας δημιούργησε, ιδι-αίτερα στις δεκαετίες 60 - 70, ιδιαίτερα προβλήματα στα αφεντικά. Γενικευμένη απει-θαρχία, σαμποτάζ, λούφα, απεργι

ακέ

ς κινητοποιήσεις που συχνά έπαιρναν άγριες μορφές, κατάφεραν να κάνουν ακριβή την τιμή της εργατικής δύναμης. Σε τέτοιο μάλιστα βαθμό που σε αυτές τις δύο δεκαετίες η ετήσια αύξηση του μισθού ήταν μεγαλύτερη από την αύξηση της παραγωγικότητας. Ταυ-τόχρονα γινόντουσαν αντι-ληπτά τα όρια της αλυσίδας παραγωγής.

Το μυαλό και η καρδιά της καπιταλιστικής μηχανής, η κερδοφορία του κεφα-λαίου μπλοκαρίστηκε. Σχέ-δια για ριζικές επεμβάσεις άρχισαν να

κυοφορούνται. Η καινούρια επίθεση των αφεντικών περιελάμβανε στα πλαίσια της νεο-φιλελεύθερης επίθεσης από τη μια το μετωπικό τσάκισμα του εργατικού κινήματος, και από την άλλη το πλαγιο-κόπημά του με βάση τις νέες εργασιακές σχέσεις. Ένα κομμάτι αυτής της πλάγιας επίθεσης είναι και η δουλειά με το κομμάτι η οποία κατά αντιστοιχία αρμόζει στο νέο καπιταλιστικό μοντέλο.

Λόγω των προηγούμενων κατακτήσεων του εργατικού κινήματος σε πολλούς παραγωγικούς κλάδους συν-έφερε περισσότερο τα αφεντικά να αγοράζουν προ-ϊόντα, αντί να πληρώνουν μισθό σε εργαζόμενους να τα παράγουν. Προϊόντα που αν και παράγονταν με χαμηλού κόστους μηχανήματα και σε συνθήκες οικοτεχνικής παραγωγής εντούτοις ήταν φθηνότερα για τα αφεντικά, μιας και οι παράγοντες κόστους, επιτήρηση - εργα-σιακή απειθαρχία - συλ-λογικές κατακτήσεις των μισθωτών εξαλείφονταν.

Για τα περαιτέρω είναι αρκετή, καθώς μάλλον είναι αρκετά κοινή σε πολλούς από εμάς, η μικρή ιστορία της αρχής. Για το τέλος μόνο πρέπει να επισημάνουμε ότι αυτό που εδώ έχει σημασία, τουλάχιστον για εμάς, είναι απλά η επισήμανση της ουσίας των νέων μεθόδων που ακολουθούν τα αφεντικά στον τομέα της εργασίας. Όπως έχουμε πει και αλλού όμως, οποιαδήποτε τέτοια επι-σήμανση δε διακρίνει συνο-λικότερα τις σχέσεις κ υ ρ ι - α ρ χ ί α ς κ α ι εκμετάλλευσης μέσα στον καπιταλισμό και δεν εντάσσεται στον αγώνα για τη συνολική ανατροπή του είναι από άχρηστη έως επικίνδυνη.

Ανεργία, υποαπασχόληση, απασχολήσιμος, 35ωρο, αλλά και 24ωρο αν χρειαστεί, χωρίς μείωση αποδοχών, αλλά και χωρίς όρους αν χρειαστεί.

Τους πειράζει λέει η ανεργία, το κύριο πρόβλημα λέει η ανεργία, θα καταπολεμήσουμε την ανεργία, αυτό η ανεργία εκείνο η ανεργία... Φαντάσου να ήταν και άνεργοι οι κουφάλες. Θα μου πεις ότι τότε μπορεί να έκαναν και κάτι. Εδώ όμως είναι που λένε καλύτερα λόγια παρά έργα, γιατί πάλι χειρότερα θα τα έκαναν. Μήπως για την ανεργία αυτοί δε φταίνε;

Μιλάμε βέβαια για την ευγενή τάξη των πολιτικών, των εκπρόσωπων στην προκειμένη περίπτωση των απανταχού αφεντικών, που καμώνονται ότι αγωνιούν για την ανεργία ή μάλλον καλύτερα για τους άνεργους γιατί, όπως θα δούμε μετά, η ανεργία τους φιλονοιάζει.

Το τροπάρι όλα αυτά τα χρόνια είναι σε γενικές γραμμές το ίδιο: για την ανεργία φταίνει (ποιοι άλλοι;) οι άνεργοι. Σα να λέμε ότι για τις βροχές φταίνει οι βρεγμένοι.

Τώρα όμως που η ανεργία το έχει παρα-ξηλώσει, πρέπει να φταίει και κάποιος άλλος. Ψάξαν από εδώ, ψάξαν από εκεί, ξετρυπώσανε τους μετα-νάστες. Πολύ έξυπνο αυτό γιατί, σου λέει, αν φταίει μία φορά ο βρεγμένος, αυτός που έχει αρπάξει και πνευμονία δεν πρέπει να φταίει λίγο παραπάνω; Τα έριξαν λοιπόν όλα στους μετα-νάστες σε ένα στυλ αυτοί φταίνε για όλα (εγκληματικότητα, ναρκωτικά, τηλεόραση, αναρχία, χοληστερίνη) αυτοί θα φταίνε και για την ανεργία. Ήσαν κι εσείς κοπρόσκυλα, μας λένε, αλλά εσείς φταίγατε για τη ντόπια ανεργία. Αυτοί είναι τόσο κοπρόσκυλα που φταίνε για την παγκόσμια ανεργία. Βαράτε τους λοιπόν.

Αλλά όσο και να τους βαράγαμε η ανεργία δεν έπεφτε. Και φαίνεται ότι αυτό τους ενοχλούσε, γιατί τότε πλήρωσαν κάποιους να σκεφτούν. Κάτσαν αυτοί τα είδαν τα πράγματα από εδώ, τα είδαν από εκεί και κατέληξαν στο παρακάτω συμπέρασμα: τι είναι η ανεργία; ένας απλός αριθμός είναι όπως τόσοι άλλοι. Γιατί λοιπόν να μην του την πείσουμε λίγο και να τον αλλάξουμε ώστε να μη φαίνεται τόσο μεγάλος και τους έχουν παραταράξει τους μετανάστες στη σφαλιάρα και είναι και όλοι οι άλλοι στην γκρίνια;

Έτσι κι έκαναν λοιπόν. Πώς βγαίνει ο αριθμός; Με μετρήσεις. Ποιοι κάνουν τις μετρήσεις, πού τις κάνουν, πώς τις κάνουν... Τους μάζεψαν και τους είπαν: όποιον δούλεψε έστω και μια ώρα την τελευταία βδομάδα θα τον βάζετε εργαζόμενο, όποιον δεν έψαξε για δουλειά τον τελευταίο καιρό ή αρνήθηκε δουλειά που του δώσανε, θα τον βάζετε σε άλλη κατηγορία πάντως όχι με τους άνεργους. Τι μας

νοιάζει σου λέει, το κλωπάιδο που βαρέθηκε να τρέχει να ψάχνει για δουλειά ή οι άλλοι που θέλουν να διαλέγουν και τι δουλειά θα κάνουν; Μόνο για να μας ανεβάζουν το δείκτη της ανεργίας κάνουν. Πέτα τους έξω και αν κάνει κανείς πως διαφωνεί με το δείκτη μας, να και μια επιστημονική ανακοίνωση, να και ένα στρίμωγμα στους γκαλοπάδες (οι οποίοι δε θα πρέπει να ξεχνάνε και αυτοί ότι σύντομα μπορεί να γίνουν ποσοστό) παρ' τον κάτω το δείκτη της ανεργίας.

Σκέφτονται επίσης: αυτά τα λεφτά του ταμείου σαν πολλά δεν τους πέφτουν για να τα παίρνουν και να κάθονται; Λένε λοιπόν: να δώσουμε κάποια από αυτά για να τους χώσουμε σε σεμινάρια. Έτσι δε θα μετράνε για άνεργοι, θα μαθαίνουν καμιά τέχνη μπας και χρειαστούνε πουθενά και δε θα μας θεωρούν και κορόιδα, ότι δίνουμε τσάμπα λεφτά. Κάποια άλλα να τα δώσουμε κατευθείαν στα αφεντικά και καλά ως επιδό-τηση για πρόσληψη ανέρ-γων. Να δεις που όλοι θα μας πιστέψουν και στο τέλος θα μας πουν κι ευχαριστώ.

Έλα όμως που όσο και να τον πειράζανε το δείκτη αυτός πάλι είναι ψηλός και όλο και ανεβαίνει... Τι άλλο να κάνουμε λένε; Τα ρίξαμε στους άνεργους, την πέσαμε στους μετα-νάστες, την πέσαμε και στο δείκτη, οι συνδικαλιστές είναι όλοι δικοί μας, σιγά μη μας πάρουν χαμπάρι. Δεν τα αφήνουμε έτσι τα πράγματα να κάνουμε και καμιά μπίζνα; Ούτως ή άλλως η ανεργία μάς συμφέρει... έτσι δεν είναι;

Φαίνεται όμως ότι τα πράγματα δεν ήταν τόσο απλά και δεν μπορούσαν να τα αφήσουν έτσι. Εξάλλου τα αφεντικά γνωρίζουν πολύ καλύτερα τις διαστάσεις της ανεργίας αλλά και τα πραγματικά της αίτια και τις προοπτικές της. Γνωρίζουν ότι στον παγκόσμιο χάρτη υπάρχουν περιοχές ολόκληρες με μηδενική απασχόληση. Ότι και στον "πολιτισμένο" κόσμο η χρόνια ανεργία αγγίζει τρελά ποσοστά, οδηγώντας πολύ κόσμο στον αποκλεισμό, την εξαθλίωση και ότι με αυτά δεν παίζουν γιατί ένα μπραβό να κάνουν όλοι αυτοί το κλείσανε το μαγαζί. Γνωρίζουν επίσης ότι για την επιδείνωση της ανεργίας σήμερα όπως άλλωστε και συνολικά για την ύπαρξή της, υπεύθυνοι είναι αυτοί οι ίδιοι. Ταυτόχρονα ίσως είναι οι μόνοι που γνωρίζουν το πώς είναι δυνατόν η ανεργία να αυξάνει συγχρόνως με την αύξηση των θέσεων εργασίας - τουλάχιστον στις αναπτυγμένες καπιταλιστικά χώρες, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που οι ίδιοι δίνουν στη δημοσιότητα. Ίσως είναι οι μόνοι που γνωρίζουν πώς είναι δυνατό να διαμαρτύρονται από τη μια για την ανεργία στην Ευρώπη, την οποία όπως ήδη είπαμε αποδίδουν στους μετανάστες, και ταυτόχρονα να λένε ότι είναι αναγκαίοι για την οικονομική επιβίωση των χωρών μελών μερικές δεκάδες χιλιάδες

μεταναστών. Μάλλον είναι οι μόνοι που καταλαβαίνουν ότι η ανεργία είναι χρήσιμη για το κεφάλαιο. Μέσα από αυτήν αυξάνεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των προλετάρων και μειώνεται η τιμή της εργατικής δύναμης, μια διαρκής απειλή, αυτή της εύκολης αντικατάστασης, επικρέμαται πάνω από όλους τους εργαζόμενους και ειδικά πάνω από αυτούς που δεν "προσαρμόζονται" εύκολα, ενώ βέβαια υπάρχει πάντα και η δυνατότητα υλοποίησης αυτής της απειλής που μπορεί αυτοστιγμή να λύσει τα όποια προβλήματα της εργοδοσίας.

Τώρα όσο αφορά αυτά που λένε για την καταπολέμηση της ανεργίας; Μη στεναχωριέστε και, τα αφεντικά γνωρίζουν καλά το πόσο χρήσιμη είναι για την εξουσία τους η ανεργία, την οποία θεωρούν αναπόσπαστο κομμάτι της εργασίας. Εδώ είναι έτοιμοι να τη δημιουργήσουν εκεί που δεν υπάρχει, σιγά μην την καταπολεμήσουν κιόλας. Όταν λένε καταπολέμηση εννοούν έλεγχο της ανεργίας. Με το νεοφιλελευθερισμό, την αντιπληθωριστική πολιτική (δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ακόμα και στα σχολικά εγχειρίδια πολιτικής οικονομίας, η ανεργία θεωρείται ως ένας από τους κυριότερους αντιπληθωριστικούς παράγοντες), τα ψηλά επιτόκια (λιγότερο χρήμα σε κυκλοφορία σημαίνει μικρότερος πληθωρισμός, αλλά ταυτόχρονα και λιγότερες επενδύσεις και μεγαλύτερη ανεργία σύμφωνα πάντα με τα ίδια εγχειρίδια), το τέλος του κρατικού παρεμβατισμού και του κράτους πρόνοιας, τα πράγματα έχουν φτάσει στο απροχώρητο, με όλες τις προοπτικές να δείχνουν ότι θα γίνουν ακόμα χειρότερα (όχι δε θυμάστε λάθος μας λέγανε ότι με το νεοφιλελευθερισμό θα έχουμε ανάπτυξη και άρα πώση της ανεργίας). Η αλλαγή στο χώρο της οικονομίας προϋποθέτει αλλά και συνεπάγεται και αλλαγή στο χώρο της εργασίας (η οποία συμπεριλαμβάνει και την ανεργία όπως ήδη είπαμε). Αυτό που ουσιαστικά επιθυμούν τα αφεντικά είναι η διαμόρφωση των νέων αυτών συνθηκών σύμφωνα με τα συμφέροντά τους και μέσα στα πλαίσια αυτά ο έλεγχος - το ξαναλέμε όχι η καταπολέμηση - της ανεργίας.

Το λάστιχο... Εκεί λοιπόν, λίγο πριν το απρο-χώρητο, έβαλαν κάποιους άλλους να σκεφτούνε, οι οποίοι όμως αποδείχτηκαν πολύ κουφάλες. Τι είπαν αυτοί: εντάξει λένε, καλά όλα αυτά που γίνανε και να τα συνεχίσουμε, και δε μας πολυνοιάζει και να ψοφήσουν όλοι οι αλήτες. Και να κάνουν κανά ντου τι τους έχουμε τους μπάτσους και τους στρατούς; Όμως μήπως γίνεται και καλύτερα; Γιατί μην ξεχνάτε, λένε, ότι σε μερικούς από αυτούς πληρώνουμε και ταμείο ανεργίας και ότι όσο και να τους το μειώσουμε, δύσκολα θα τους το κόψουμε, ενώ τους άλλους που έχουν χρόνια να δουλέψουν έτσι που τους καταντήσαμε και να τους βρούμε δουλειά δε θα μπορούν να δουλέψουν. Και δεν τους φοβάται και κανένας, από τα άλλα τα κοπρόσκυλα που δουλεύουν, μην του φάνε τη δουλειά. Έτσι, είπαν, μάλλον πρέπει να τη

μαζέψουμε την ανεργία. Να μη μας κάνει και ζημιά να μπορούμε να τη χρησιμοποιούμε και εκεί που θέλουμε να τρομοκρατήσουμε κανέναν. Τώρα θα μου πεις για αυτό τους είπες πολύ κουφάλες τους ανθρώπους και πήρες και αμαρτία στο στόμα σου; Ε λοιπόν όχι. Αυτά τα έκαναν χρόνια τώρα. Το καινούργιο είναι η γενίκευση της περι-τασιακής απασχόλησης και της ελαστικής εργασίας. Κάτι σαν αυτό το "απασχολήσιμος" που είπε και ο Σημίτης αλλά σε μεγάλη έκταση. Το οποίο είναι πολύ ψαγμένο και μας έχει αλλάξει τα φώτα. Και θα δούμε και χειρότερα καθώς έτσι, όχι μόνο καταργούν τη μονιμότητα (αυτήν ούτως ή άλλως την είχαν τελειωμένη) αλλά και τη δουλειά τους θα κάνουν πιο φτηνά, καθώς θα μας πληρώνουν για τις ώρες και λεπτά και μόνο που μας χρειάζονται στις κλωδοουλιές τους, και ταμείο δε θα βγαίνουμε, και άνεργοι δε θα είμαστε και θα σκοτωνόμαστε για το ποιος θα πρωτοδουλέψει και, πάνω που θα πάμε να τα παρατήσουμε νάσου και καμιά ώρα δουλ-ίτσα ίσα ίσα κα-νά φράγκο για να μην τη δούμε αλλιώς. Στην Αμερική - όπου ας θυμηθούμε ότι οι άνθρωποι είναι πολύ μπροστά - τους λένε "workers on call" (εργάτες στο τηλέφωνο) καθώς τους έχουν εκεί στημέ-νους στο τηλέφωνο, να περιμένουν πότε θα τους πάρουν για να δουλέψουν ακόμα και για μια μέρα, έστω και Κυριακή, για όσες ώρες να 'ναι, έστω και μισή. Σε λίγο καιρό η διήμενη σύμβαση θα θεωρείται κάτι λίγο πριν την αορίστου, κάτι σαν τσατσιλίκι. Και για να καταλάβεις τι σου λέω, στο τέλος μας λένε ότι όλα αυτά τα κάνουν όχι για να μας ξεζουμίζουν παραπάνω αλλά να... για την ανεργία...

για το καλό μας...

Περί κατασκευής ψευδαισθήσεων...

"Χτυπημένα" λοιπόν τα νούμερα στο "πλαίσιο" της ανεργίας και παρόλα αυτά σε δυσθεώρητα ύψη, που μας επιτρέπουν να ζαλιζόμαστε όταν σκεφτόμαστε ποιες μπορεί να είναι οι πραγματικές της διαστάσεις (αν πράγματι υπάρχει κάτι τέτοιο). Δεν αρκεί όμως, έτσι όπως έχει διαμορφωθεί η εργασία, ο δείκτης της ανεργίας (ούτε ενδεικτικά πλέον) για να μας παρουσιάσει την κατάσταση στο χώρο της εργασίας ούτε πολύ περισσότερο, την οικονομική κατάσταση του εργατικού δυναμικού. Μπορεί στην προηγούμενη περίοδο, αυτή της προστατευόμενης εργασίας, της εξασφαλισμένης απασχόλησης, ο δείκτης αυτός να είχε κάποια σημασία. Τι μπορεί όμως να σημαίνει σήμερα όταν αυτό που κυριαρχεί είναι το καθεστώς της ελαστικής εργασίας - προσωρινής απασχόλησης, της μαύρης εργασίας και της παγκόσμιας ανέχειας; Τι νόημα έχει να ξέρουμε ότι το 9,8% και όχι το 11,6% δε δουλεύει τον τελευταίο καιρό, όταν για τους υπόλοιπους που δουλεύουν δεν ξέρουμε ούτε πόσο δούλεψαν, ούτε πόσο θα δουλέψουν, ούτε το αν και πόσο αμείβονται, ούτε αν και με ποιο τρόπο ασφαλίζονται, ούτε το πόσοι από αυτούς είναι παιδιά, πόσοι άντρες και πόσες γυναίκες, πόσοι είναι υπερήλικες, και σε τι δουλειές δουλεύουν όλοι αυτοί; Τι νόημα έχει όταν δε συμπεριλαμβάνονται όσοι δεν έχουν τις προϋποθέσεις μιας καθωσπρέπει καταγραφής, μιας "καθωσπρέπει" εθνικής ταυτότητας, ο κύριος δηλαδή κορμός των εργαζόμενων σήμερα;

-35 ώρες σκλαβιά...

Οι θεωρητικοί της οικονομίας της αγοράς και οι νεοφιλελεύθεροι διαχειριστές της εξουσίας είναι οι πρώτοι που αναλαμβάνουν να ωραιοποιήσουν και να υλοποιήσουν τη νέα κατάσταση. Ξεπερνώντας τους εαυτούς τους για ακόμα μια φορά, στο γνωστό κόλπο βάζουν αντί για καρότο το ίδιο το μαστίγιο. Ισχυρίζονται δηλαδή ότι η ελαστική απασχόληση είναι η λύση στην ανεργία, αλλά όποιου δεν του αρέσει να προσέχει γιατί υπάρχει και... η ανεργία. Όμως αυτοί σπάνια πλέον ξεγελούν γιατί η ειλικρίνειά τους είναι ιδιαίτερα σκληρή και οι ίδιοι ιδιαίτερα αντιδημοφιλείς

Την ίδια δουλειά και με

πολύ καλύτερο τρόπο, μπορούν και συνήθως αναλαμβάνουν να την κάνουν κάποιοι άλλοι, οι οποίοι χαίρουν και της κοινωνικής συναίνεσης. Μιλάμε για τους σοσιαλδημοκράτες -είτε ως διαχειριστές της κεντρικής εξουσίας, είτε ως προϊστάμενους των συνδικαλιστικών οργάνων- καθώς και για όλους αυτούς που συνηθίζουν να ψαρεύουν στα θολά νερά του συνδικαλισμού.

Αυτοί μας παρουσιάζουν ως λύση για την ανεργία το 35ωρο, καθώς υποτίθεται ότι έτσι αυξάνονται δραστικά οι θέσεις εργασίας για νέους εργαζόμενους, αλλά και ο ελεύθερος χρόνος για τους ήδη εργαζόμενους. Οι πιο "ριζοσπάστες" μιλάνε και για τη μη μείωση των αποδοχών, ενώ διανθίζουν το λόγο τους και με εικόνες από το Σικάγο του 1886. Κανείς τους βέβαια δεν μπαίνει στον κόπο να αμφισβητήσει την ίδια τη σχέση της μισθωτής εργασίας, ούτε καν να μας μιλήσει για αυτή, ενώ ακόμη κι αυτοί που κάτι έχουν να πουν για το εκμεταλλευτικό σύστημα, δε μιλάνε μη και ξεβολώσουν τα νερά και φανεί το δόλωμα.

Οι πομπές των ομοίων τους όμως, αποκαλύπτουν και τους ίδιους. Το δείγμα γραφής από τη Γαλλία, όπου από 1η Φλεβάρη ισχύει και υποχρεωτικά το 35ωρο, είναι χαρακτηριστικό. Οι εκεί "ριζοσπάστες" συνδικαλιστές συμβιβάστηκαν τελικά και δέχτηκαν, (στο όνομα του "Ιερού δικαιώματος της εργασίας" και υπό την πίεση της ανεργίας) τη μείωση των αποδοχών (καθήλωση μισθών για 18 ως 36 μήνες). Το 35ωρο εξαρχής μεταφράστηκε σε 1610 ώρες το χρόνο (46 εργάσιμες εβδομάδες) κατανεμημένες όμως όπως επιθυμεί ο κάθε εργοδότης στις 4 εποχές, τους 12 μήνες, τις 52 εβδομάδες, τις 365 μέρες του χρόνου: 12 ώρες τη μια μέρα, 3 ώρες την άλλη, 50 ώρες τη μια βδομάδα, 20 την άλλη. Ήδη ένας στους δύο εργαζόμενους στη Γαλλία δουλεύει και το Σάββατο, ενώ ένας στους τέσσερις δουλεύει και την Κυριακή. Όλα αυτά μαζί με σπαστό ωράριο, κατάργηση των διαλλειμάτων, εντατικοποίηση του ρυθμού εργασίας. Οι περισσότεροι εξωθούνται σε αναζήτηση δεύτερης, συμπληρωματικής δουλειάς με αποτέλεσμα τελικά ακόμα και οι θέσεις που ανοίγουν για νέους εργαζόμενους να είναι από ελάχιστες ως και καμία.

Οι απεργίες έχουν ήδη ξεκινήσει. Για τους εργαζόμενους στη Γαλλία τα πράγματα έχουν αρχίσει να ξεκαθαρίζουν. Εξαπατήθηκαν για ακόμη μία φορά και από τους σοσιαλδημοκράτες της κυβέρνησης αλλά και από τους συνδικαλιστές ηγέτες τους. Το 35ωρο, μαζί με όλες τις θυσίες για να μειωθεί η ανεργία, έγιναν το όχημα για τη μετάβαση στο καθεστώς της ελαστικής / μαύρης εργασίας.

...σκλαβιά για όλους.

Δεν τίθεται ζήτημα για τις συνδικαλιστικές ηγεσίες. Τη δουλειά τους κάνουν. Ούτε για τις αριστερές ή τις αριστεριστικές οργανώσεις που καιροσκοπούν, δεσμευμένες σε ιδεολογικές παραλύσεις και εξουσιαστικούς δογματισμούς. Για τους υπόλοιπους, για όλους εμάς τίθεται το ζήτημα, για το πώς θα γίνει κατορθωτό να οργανωθεί η αυτόνομη δράση και πώς θα οχυρωθεί απέναντι στον εσμό των μεσο-λαβητών. Για το πώς θα της δώσουμε ένα όραμα και μια ουσία που να μην είναι διαχειρίσιμα. Γιατί γίνεται φανερό ότι ακόμα και το ζήτημα της μείωσης των ωρών εργασίας, ένα από τα σημεία όξυνσης του ταξικού πόλεμου στο παρελθόν, αποκομμένο από το συ-νολικό κοινωνικό ζήτημα, γίνεται εύκολα εργαλείο στα χέρια των αφεντικών. Γιατί δεν αρκεί να αγωνιζόμαστε ενάντια στην ανεργία αν δε μιλάμε για την εργασία μέσα στον καπιταλισμό, να παλεύουμε για καλύτερους μισθούς αν δεν κατανοούμε τη μετατροπή της εργατικής μας δύναμης σε εμπόρευμα που του αντιστοιχεί μια τιμή, να μιλάμε για τις νέες εργασιακές σχέσεις χωρίς να αγωνιζόμαστε για την κατάργηση των δομικών σχέσεων που ορίζουν τόσο την εργασία όσο και ολόκληρη την κοινωνία, των σχέσεων κυριαρχίας και εκμετάλλευσης...

ΠΡΟΤΥΠΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 5 ΜΑΪΟΥ 2000

ΚΛΕΦΤΕΣ

ΚΙ ΑΣΤΥΝΟΜΟΙ

ΠΤΩΣΗ Από ύψος 8 μέτρων έπεσε χτες το μεσημέρι, σε οικοδομή -Καλλιρρόης και Συγγρού στην Καλλιθέα- ο 58χρονος εργάτης Παντελής Τσαρέλης και τραυματίστηκε σοβαρά. Ανασύρθηκε από άνδρες της Πυροσβεστικής και μεταφέρθηκε στο «Ασκληπιείο».

ΣΟΒΑΡΑ τραυματίστηκε χτες Αλβανός εργάτης, αγνώστων λοιπών στοιχείων, που καταπλακώθηκε από αγωγό ομβρίων υδάτων, σε εργοστάσιο της Αττικής Οδού, στην Παλλήνη, όταν υποχώρησε τσιμεντένιο τμήμα του.

ΤΡΑΓΙΚΟ θάνατο βρήκε ο 58χρονος οικοδόμος Γιώργος Ανδρέου στη Θεσσαλονίκη, όταν έπεσε προχθές στο κενό από ύψος 5,5 μέτρων σε γιαπί της οδού Π. Λεβαντή 32 στο Πανόραμα.

από το διαγώνιο διάβασμα εφημερίδων

ιαλό

θα

/κα

ινα

ια

υλος

θαρά

πήρε

ιχθεί

.α να

ημα

ιτω

ςκα

τονία

ίντως

Η αλλαγή των εργασιακών σχέσεων

...από τις 8 ώρες δουλειά, 8 ώρες ύπνος, 8 ώρες "ελεύθερος" χρόνος στην προσωρινότητα και στο part time...

Πρέπει να έχει κανείς πάρα πολύ κακή σχέση με την επικαιρότητα για να μην έχει ακούσει και καμία σχέση με την αγορά εργασίας για να μην έχει αντιληφθεί τον "εκσυγχρονισμό" των εργασιακών σχέσεων - ανάμεσα σε όλα τα άλλα που υποτίθεται ότι πρέπει να εκσυγχρονισθούν για να επιβιώσουμε ως κοινωνικό οικοδόμημα. Στην περίπτωση πάντως που κάποιος διατηρεί έστω και μέτριες σχέσεις με την επικαιρότητα, σίγουρα έχει ακούσει τους νεολογισμούς όπως το "απασχολήσιμος" που χρησιμοποιούνται από τα ανώτερα κυβερνητικά στελέχη για την περιγραφή αυτών των νέων εργασιακών σχέσεων. Στην ακόμη χειρότερη περίπτωση που αυτός ο κάποιος έχει την ατυχία να είναι νέος που ψάχνει για δουλειά, τις νέες εργασιακές σχέσεις τις νοιώθει στο πετσί του.

Τι σημαίνει "ελαστικότητα" δεν είναι δύσκολο να γίνει αντιληπτό. Στο κάτω κάτω οι περισσότεροι το ζούνε. Σημαίνει ότι οι υπερωρίες στη δουλειά είναι υποχρεωτικές όταν το θέλει το αφεντικό ενώ επιπλέον, δεν πληρώνονται ως τέτοιες, αλλά καλύπτονται με αυξημένα ρεπτό όταν χαλαρώνει η δουλειά, οπότε και το αφεντικό δε χρειάζεται όλους τους εργαζόμενούς του (από το νόμο του υπουργείου εργασίας για το ωράριο). Σημαίνει ότι πρόσληψη δε γίνεται, αλλά σε παίρνουν "δοκιμαστικά" για κάνα δίμηνο τρίμηνο και όταν βγει η δουλειά σου πετάνε ένα "δυστυχώς δε θα σας χρειαστούμε άλλο" και φυσικά δε σε απολύουν αφού δε σε είχαν προσλάβει και ποτέ, γλιτώνοντας και την αποζημίωση της απόλυσης. Σημαίνει ότι τα καθήκοντα στη δουλειά είναι πολλά και απροσδιόριστα. Από τεχνίτη ως κλητήρα και από γραμματέα ως καθαρίστρια και προσωπική υπηρεσία στο αφεντικό. Σημαίνει ότι αν μιλήσεις για ΙΚΑ και ασφάλιση, χαλάς το "καλό κλίμα" στη δουλειά και γρήγορα θα πάρεις πόδι γιατί δεν επιδεικνύεις το απαιτούμενο πνεύμα συνεργασίας. Ή τα ένσημα στο χέρι και όχι όλα ή στην καλύτερη περίπτωση δελτίο παροχής υπηρεσιών, γιατί όπως είπτε και ο υπεύθυνος προσλήψεων επιστημονικού προσωπικού της INTRAKOM "η εταιρία μας δεν έχει υπαλλήλους, έχει συνεργάτες". Σημαίνει ότι ο βασικός μισθός, για τους περισσότερους, υπάρχει μόνο στα χαρτιά, γιατί στην πραγματικότητα της αγοράς εργασίας "οι εργαζόμενοι και οι εργοδότες μπορούν να διαπραγματευτούν ελεύθερα το ύψος της αμοιβής" (σύμφωνα με τον ίδιο νόμο). Με άλλα λόγια: "δίνουμε το μισό του βασικού και άμα θες".

Όλη αυτή η φιλο-λογία, τόσο

από τα αφεντικά όσο και από τους κυβερνητικούς υπαλλήλους τους, που θέλει να παρουσιάσει τη φιγούρα του συνεχώς μετακι-νούμενου μισοάνεργου ως λύση, που έχει ως κύρια συνθήματα της τα: "πρώτα η Ελλάδα", "ισχυρή οικονομία και ανάπτυξη", "την κρίση πρέπει να την υποστούν και οι εργαζόμενοι" (λες και την έχει υποστεί ποτέ κανείς άλλος) και που ως πυρήνα της αντίληψης της έχει το πνεύμα συνεργασίας μεταξύ αφεντικών και εργαζόμενων, δηλαδή μεταξύ εκμεταλλευτών και εκμεταλλευόμενων, θα ήταν για γέλια αν δεν ήταν για κλάματα. Και είναι για να κλαις όχι επειδή τα αφεντικά μας ζορίζουν, αυτός άλλωστε ήταν και είναι ο "ιστορικός τους ρόλος", αλλά γιατί η μεγάλη πλειοψηφία των εργαζόμενων, ακόμη και αυτών που δεν έχουν τίποτα να χάσουν παρά μόνο τη μιζέρια τους, φαίνεται να έχει πλήρως αποδεχθεί την κατάσταση αυτή ως μόνιμη και μη αναστρέψιμη. Τώρα μάλιστα που το "βόλεμα σε καμιά θέση στο δημόσιο" (όραμα με το οποίο γενιές ολόκληρες πορεύθηκαν) είναι μια πολύ μακρινή πιθανότητα για την τεράστια πλειοψηφία που βγαίνει τώρα για πρώτη φορά στην αγορά εργασίας, αναρωτιέται κανείς, πώς είναι δυνατό να υπάρχουν άνθρωποι που να πιστεύουν ότι θα τη βολέψουν απα-ντώντας σε αγγελίες του τύπου: "νέος/α με όρεξη για δουλειά, χωρίς ωράριο, υψηλές αποδοχές και ποσοστά ζητεί-ται για...", ενώ ταυτόχρονα οποιαδήποτε μορφή συλ-λογικής αντίληψης ή δράσης να τους φαίνεται ουτοπική και ανέφικτη.

Η ελαστικότητα και η προσωρινότητα στην εργασία δεν είναι κάτι το καινούριο. Αυτές οι μορφές εκμετάλλευσης είναι τόσο παλιές όσο σχεδόν και ο καπιταλισμός (καμιά διακοσαριά χρόνια δηλαδή). Αυτό όμως που σίγουρα είναι καινούριο, είναι το ότι αυτού του τύπου οι εργασιακές σχέσεις σήμερα γενικεύονται. Ο εργάτης μάζα και η αλυσίδα παραγωγής του εργοστάσιου της Ford αντικαταστάθηκε από τον κινητό εργάτη και την εύκαμπτη οργάνωση της παραγωγής της Benetton, που δεν έχει ούτε ένα δικό της εργοστάσιο (άσε που πια δεν υπάρχουν αφεντικά, εργάτες και υπάλληλοι, έχουν

γίνει "συνεργάτες". Ο σοσιαλισμός και η κοινωνική ισότητα είναι πια προ των πυλών, μόνο κάτι κολλημένοι σαν και του λόγου μας δεν το έχουν πάρει ακόμα χαμπάρι).

Το πώς και το γιατί φτάσαμε στη γενίκευση αυτού του τύπου των εργασιακών σχέσεων σήμερα, θα πρέπει να τα αναζητήσουμε στα αποτελέσματα του ταξικού ανταγωνισμού και των συνθηκών που διαμορφώθηκαν μέσα σε αυτόν τις τελευταίες δεκαετίες. Δεν πιστεύουμε ότι η εξέλιξη αυτή ήταν αποτέλεσμα ενός κεντρικού σχεδιασμού, κάποιου αοράτου κέντρου ελέγχου των κοινωνιών, γιατί δεν πιστεύουμε ότι υπάρχουν τέτοια κέντρα*. Αντίθετα πιστεύουμε ότι αυτό που έγινε ήταν μια προσαρμογή και αξιοποίηση, από πλευράς των αφεντικών, των αποσπασματικών και ατομικών (κατά κανόνα αλλά όχι πάντα) προσπαθειών άρνησης της εργασίας που δοκίμασαν οι εκμεταλλεόμενοι.

Η γενίκευση αυτού του τύπου της εργασίας ήρθε ως απά-ντηση από την πλευρά των αφεντικών στα προβλήματα που τους δημιούργουσε η έκρηξη των εργατικών διεκδικήσεων που ξέσπασε σε όλον τον αναπτυσσόμενο βιομηχανικό βορά, στα τέλη της δεκαετίας του '60 και στις αρχές της δεκαετίας του '70, μέσα στο γενικό κλίμα αμφισβήτησης του υπάρχοντος εκείνη την εποχή. Οι διεκδικήσεις αυτές, αν και πάρα πολύ συχνά έπαιρναν δυναμικές μορφές (άγριες απεργίες και καταλήψεις εργοστασίων στη φιατ, στη ρενώ, στις αυτοκινητοβιομηχανίες του νητροίτ), πολύ σπάνια και σε μικρό βαθμό κατόρθωσαν να βάλουν συνολικά ζητήματα, τόσο για την ίδια την οργάνωση της εργασίας, όσο και για την οργάνωση της κοινωνίας γενικότερα. Αυτό κατά βάση συνέβη γιατί δεν κατορθώθηκε - παρά το ότι οι κοινωνικές συνθήκες ήταν αρκετά ευνοϊκές - η ανάπτυξη εκείνων των κοινωνικών σχηματισμών που πραγματικά θα προωθούσαν και θα έβαζαν στο κέντρο των αγώνων το ζήτημα της συνολικής ανατροπής, αλλά αναπτύχθηκε ένας κλαδικός, κοντόφθαλμος και ρεφορμιστικός συνδικαλισμός, κύρια ελεγχόμενος από τα "επίσημα"

κομμουνιστικά κόμματα που, είτε έπαιρναν απευθείας εντολές από τη Μόσχα, και άρα ήταν πιόνια στη σκακιέρα του ψυχρού πολέμου, είτε - όπως στην περίπτωση του ιταλικού κκ και του περίφημου "ιστορικού συμβιβασμού" - το καθεστώς πρόσφερε συνδιαχείριση και τα κκ παρείχαν την εγγύηση ομαλότητας και κοινωνικής ειρήνης. Ακόμη και έτσι όμως οι κλαδικές διεκδικήσεις, σε συνδιασμό με τις μορφές που παίρνει η εργατική απειθαρχία στο φορντικό εργοστάσιο (συστηματικές απουσίες, σαμποτάζ στη γραμμή παραγωγής κλπ), βάζουν στο κέντρο της αμφισβήτησης, από την πλευρά των αφεντικών πλέον, τον τρόπο οργάνωσης της παραγωγής.

Ένα άλλο ζήτημα που έπρεπε να απαντήσουν τότε τα αφεντικά ήταν η ύπαρξη, νεολαίων κυρίως, part-time εργαζόμενων από επιλογή. Η ύπαρξη εργαζόμενων που αρνιότανε να μονιμοποιηθούν σε μια θέση, αλλά μετακινούνε από δουλειά σε δουλειά με ενδιάμεσα διαστήματα αράγματος, όπου τα προς το ζην τα εξασφάλιζαν τρώ-γοντας αυτά που είχαν μαζέ-ψει από την προηγούμενη δου-λειά, μαζί με τα κοινωνικά επιδόματα - στην ευρώπη - ή μια "βοήθεια" από το σπίτι - στην Ελλάδα - δημιούργησε ένα πρόβλημα στα αφεντικά και στα διευθυντικά στελέχη. Από τη μια να ξεδεύουν ένα σημαντικό κομμάτι του χρόνου και της ενεργητικότητάς τους στη διαδικασία συνέντευξη - πρόσληψη - εκπαίδευση και από την άλλη, τη στιγμή που ο εργαζόμενος "παλιώνει", μαθαίνει τη δουλειά και γίνεται αποδοτικότερος για την επιχείρηση, αυτός ο αχάριστος να την κοπανάει, αφήνοντας στα κρύα του λουτρού το αφεντικό να ψάχνει από την αρχή. Έτσι βασιζόμενοι (τα αφεντικά) και στη μη συλλογικοποίηση της διάθεσης της άρνησης της εργασίας από έναν ικανό αριθμό εργαζόμενων, όχι μόνο στη βιομηχανική παραγωγή, αλλά σε όλο το φάσμα της εργασίας, αλλά και στην ανάπτυξη και στη συνέχεια στη (νομοτελιακή κατά την γνώμη μας) ήπια ενός ρεφορμιστικού συνδικαλισμού και επειδή το κεφάλαιο είναι διαλεκτικό - σε αντίθεση με διάφορους ιερείς του "επιστημονικού" σοσια-

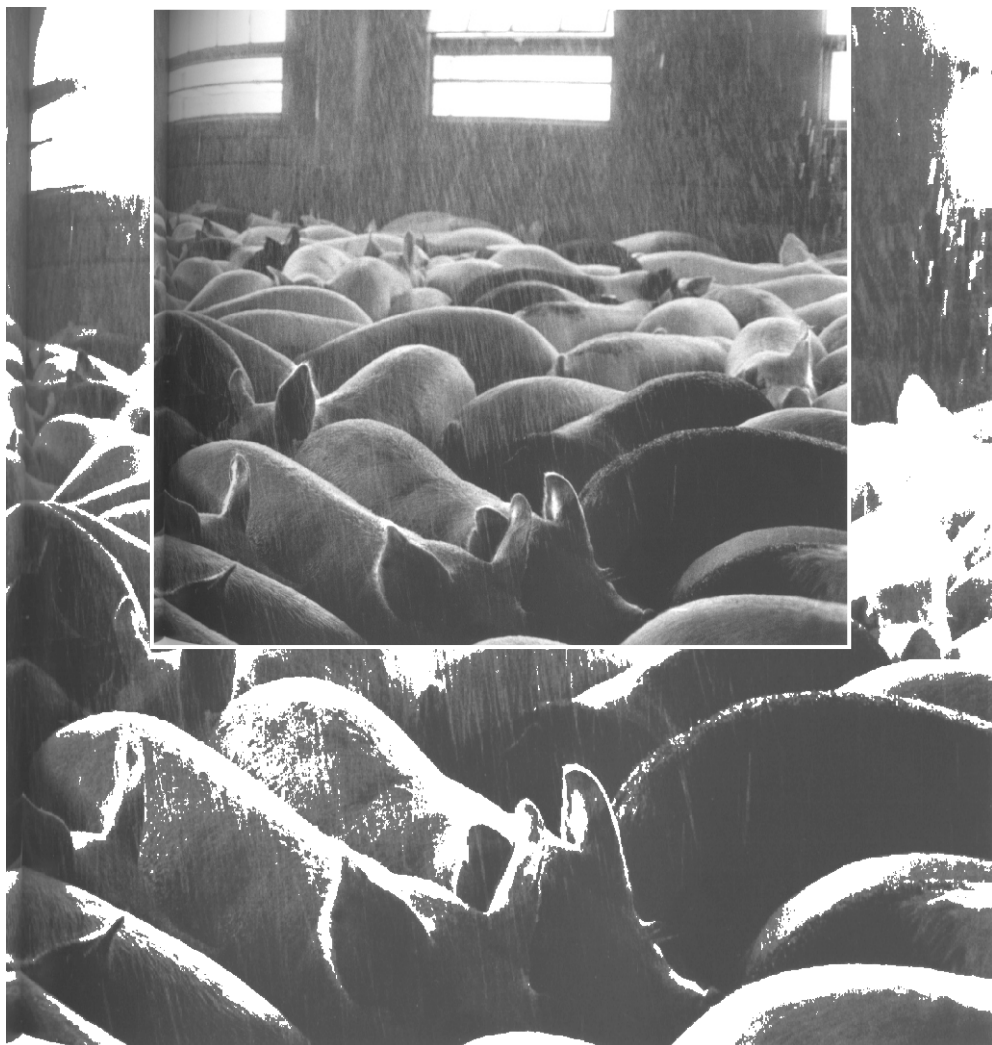
λισμού και της διαλεκτικής - αφομοίωσε και χρησιμοποίησε προς όφελος του τις νέες συνθήκες που εμφανίστηκαν στην εργασία περνώντας, όπως ήδη έχουμε αναφέρει, σ' αυτό που ονόμασαν "ευκίνητη" οργάνωση της εργασίας.

Η part-time εργασία, η εργασία χωρίς ασφάλιση, το φασόν, η πληρωμή με το κομμάτι, η απλήρωτη υπερωρία, χρόνια τώρα κυριαρχούν στην αγορά εργασίας στην "παρνομία" φυσικά. Αυτό που έρχεται να κάνει το κράτος σήμερα με τους καινούριους εργατικούς νόμους, είναι να εναρμονίσει απλά τη νομοθεσία του με την πραγματικότητα της αγοράς. Άλλωστε οι νόμοι, είτε εργατικοί είτε άλλοι, δεν ήταν πάντοτε παρά ένας αντικατοπτρισμός του κοινωνικού πολέμου, η καταγραφή στο χαρτί των θέσεων και των χαρακωμάτων των αντιμαχόμενων στον κοινωνικό πόλεμο.

Δεν αναπολούμε την προηγούμενη ρύθμιση σε καμία περίπτωση, αν και οφείλουμε να παραδεχθούμε ότι η τωρινή είναι πιο ζόρικη. Έτσι κι αλλιώς η μισθωτή σ κ λ α β ι ά μ ά ς ε ί ν α ι αποκρουστική σε κάθε μορφή της, είτε αυτή είναι η σοσιαλδημοκρατική είτε είναι η νεοφιλελεύθερη. Αυτό που ψάχνουμε είναι οι τρόποι, οι ερμηνείες και οι δράσεις που δε θα αντιστέκονται απλώς στο υπάρχον, αλλά θα δοκιμάζουν να το μετασχηματίσουν προς μια πραγματικά απελευθερωτική κατεύθυνση. Όσο για το πρώτο βήμα, αυτό δεν είναι άλλο από την **επιλογή** της θέσης του εργάτη (με την γενικότερη έννοια) και όχι του συνεργάτη (με οποιαδήποτε έννοια). **Η επιλογή της αρχικής θέσης μάχης.**

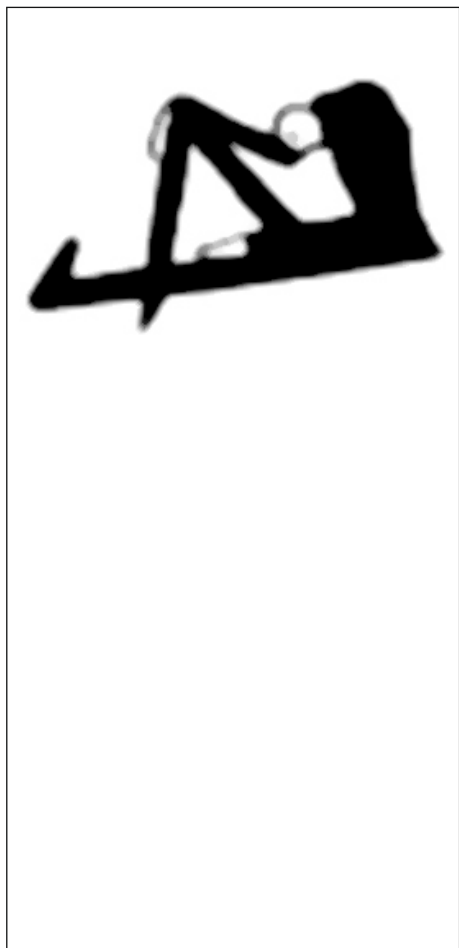
*Δεν εννοούμε εδώ ότι τα αφεντικά δε σχεδιάζουν. Φυσικά και σχεδιάζουν όπως και καμιά φορά, στις καλές στιγμές τους, σχεδιάζουν

και οι προλετάριοι ως συλλογικό υποκείμενο. Από το σχεδιασμό όμως ως την υλοποίηση υπάρχει μια τεράστια διαδρομή, όπου παρεμβαίνουν καταλυτικά οι δράσεις των υποκειμένων και είναι αυτές που παράγουν τις κρίσεις, οι οποίες με τη σειρά τους προσφέρουν το πρωτογενές υλικό για τη μεταβολή των συνθηκών του υπάρχοντος.

Η μαύρη εργασία ...

Η μαύρη εργασία ...

...είναι οι μετανάστες που περιμένουν ξημερώματα στις πλατείες τον εργολάβο, το παπαάκι που του φορέσαν εξάρτημα ένα νεαρό, "η ευπαρουσίαστη κοπέλα για καφετέρια", το φασόν και η δουλειά στο σπίτι, ο κόκκινος μαρκαδόρος στις αγγελίες, τα ένσημα στο χέρι και το μεροκάματο από βδομάδα, το τηλεφώνημα από το αφεντικό

...έχει ειρωνευτεί από πολλούς και έχει κατηγορηθεί από περισσότερους. Την έχουν πει τσιράκι κι εύκολο θύμα, ανίκανη να καταλάβει τη θέση της κι άρα βολικό πιόνι στις σκακιέρες των αφεντικών. Άλλοι τη φτύνουν γιατί, λένε, σπάει τα μεροκάματα (αυτά τα ίδια μεροκάματα που άλλοι παζαρέψανε και της χρεώσανε να τα κυνηγάει).

...δεν έχει προσωπική ζωή, παρά μόνο την κοινωνικότητα της λούφας, δεν κάνει κοσμική ζωή παρόλο που έχει δουλέψει πολύ στη βιομηχανία της, δεν έχει τον ελεύθερο χρόνο της κάθε μέρας, παρά μόνο αυτό ανάμεσα σε μια απόλυση και μια πρόσληψη.

...δεν έχει πτυχία, ούτε κυνηγάει καριέρα. Έχει μάτια, όμως, όταν άλλοι είναι τυφλοί. Η μοναδικότητα και αποκλειστικότητα της εμπειρίας της, το πέρασμά της από τη μια δουλειά στην άλλη, κάτω από μια πληθώρα διαφορετικών σχέσεων, τη βοηθάει να βλέπει "αφεντικά-δουλειά-εργάτες" εκεί που άλλοι φαντάζονται "συναρπάτες νόημα προσωπικές".

...είναι η αναγκαστική συνθήκη ενός οικονομικού θαύματος. Μόνο που τα αφεντικά δεν μιλάνε ποτέ για αυτή, παρά μόνο πλάγια και παραπλανητικά, όταν αποτιούν φόρο τιμής στην "ευέλικτη αγορά εργασίας" και στις "ελεύθερες, ατομικές διαπραγματεύσεις".

...δεν χωράει στις στατιστικές, ούτε στα δελτία απογραφών των εργατικών κέντρων. Δεν έχει δικούς της συνδικαλιστές να φροντίζουν τα συμφέροντά της κι ούτε σωματεία να απεργούν για πάλη της.

...έχει φίλους μόνο αυτούς που βλέπουν ότι είναι στην ίδια μοίρα, ενώ είναι και κάποιοι (που θέλουν να αποκαλούν τους εαυτούς τους "εργαζόμενους" κι όχι εργάτες) που τρομάζουν στη θέα της και την αποφεύγουν. Συνήθως, γελάνε πίσω από την πλάτη της, όπως αυτοί που προτιμούν να πάρουν για αστέιο τα προμηνήματα

...δεν ζητάει τίποτα.
...δεν ζητάει τίποτα.